

Wat is uw kijk op duurzame energie?

Totaal aantal respondenten: 1275 | oktober 2023

Heeft u een eigen agrarisch bedrijf?

Ja		73,6%	939
Nee		26,4%	336
			Totaal aantal reacties 1275

In welke sector(en) bent u actief?

Akkerbouw		37,7%	348
Tuinbouw		7,6%	70
Glastuinbouw		3,7%	34
Melkveehouderij		39,8%	367
Varkenshouderij		7,7%	71
Pluimveehouderij		5,1%	47
Loonwerk		2,5%	23
Zorgboerderij		1,1%	10
Anders		16,8%	155
			Totaal aantal reacties 922

Wat is uw professionele link met de agrarische sector? Antwoorden van respondenten zonder eigen agrarisch bedrijf

Medewerker op een agrarisch bedrijf		4,7%	15
Werkzaam in de periferie		15,3%	49
Gepensioneerd agrarisch ondernemer		50,9%	163
Geen professionele link met de sector		8,8%	28
Anders		20,3%	65
			Totaal aantal reacties 320

Overweegt u te investeren in duurzame energie?

Ja		56,5%	514
Nee		43,5%	396
			Totaal aantal reacties 910

Wat is uw motivatie om te investeren in duurzame energie en/of energiebesparing?

Kostenbesparing		67,9%	340
Aanvullend verdienmodel		40,3%	202
Minder afhankelijk zijn van fluctuerende energieprijzen		46,7%	234
Bijdragen aan de onafhankelijkheid van buitenlandse energie		18,2%	91
Bijdragen aan het verminderen van klimaatverandering		30,7%	154
Anders		4,6%	23
			Totaal aantal reacties 501

Hoe staat u tegenover duurzame energie in het algemeen?

Zeer negatief		2,3%	27
Negatief		4,6%	54
Neutraal		26,9%	318
Positief		51,1%	604
Zeer positief		15,1%	179

Totaal aantal reacties 1182

Hoe staat u tegenover de onderstaande vormen van duurzame energie?

	Zeer negatief	Negatief	Neutraal	Positief	Zeer positief
Zonne-energie op dak	2.4% (26)	4.0% (44)	9.4% (120)	42.9% (468)	41.3% (40)
Zonne-energie op grond	40.7% (444)	28.3% (309)	17.6% (192)	10.2% (111)	3.1% (34)
Windenergie op land	7.7% (84)	13.5% (147)	26.8% (292)	40.2% (438)	11.8% (129)
Groen gas (onder andere uit monomestvergisting)	4.2% (46)	9.6% (105)	32.8% (357)	40.2% (438)	13.2% (144)
Geothermie (aardwarmte)	3.9% (43)	9.4% (102)	36.1% (394)	38.1% (415)	12.5% (136)
Bodemenergie (tot 500 meter diep), warmte-koudeopslag	5.5% (60)	12.3% (134)	38.9% (424)	32.6% (355)	10.7% (117)
Warmtepomp	6.7% (73)	14.1% (154)	33.3% (363)	35.0% (381)	10.9% (119)
Biomassaketel of pelletkachel	16.2% (177)	34.0% (371)	31.5% (343)	16.1% (176)	2.1% (23)
Opslag van duurzame energie (zoals batterijen en warmteopslag)	2.7% (29)	6.3% (69)	22.6% (246)	50.7% (553)	17.7% (193)

Totaal aantal reacties 1090

Welke vormen van duurzame energie worden al toegepast op uw bedrijf/het bedrijf waar u werkt?

Zonne-energie op dak		74,8%	785
Zonne-energie op grond		1,9%	20
Zonne-energie op land		1,6%	17
Groen gas (onder andere uit monomestvergisting)		2,5%	26
Bodemenergie (tot 500 meter diep), warmte-koudeopslag		1,4%	15
Warmtepomp		14,4%	151
Biomassaketel of pelletkachel		5,6%	59
Opslag van duurzame energie (zoals batterijen en warmteopslag)		3,4%	36
Geen		17,7%	186
Weet ik niet		1,6%	17
Anders		11,2%	117

Totaal aantal reacties 1049

Acht u het voorstelbaar dat deze vormen van duurzame energie in de toekomst worden toegepast op uw bedrijf/het bedrijf waar u werkt?

	Nee	Mogelijk	Ja
Zonne-energie op dak	10.0% (98)	20.8% (204)	69.3% (681)
Zonne-energie op grond	71.8% (706)	19.2% (189)	9.0% (88)
Windenergie op land	38.9% (382)	36.6% (360)	24.5% (241)
Groen gas (onder andere uit monomestvergisting)	61.9% (608)	26.7% (262)	11.5% (113)
Geothermie (aardwarmte)	62.0% (609)	30.6% (301)	7.4% (73)
Bodemenergie (tot 500 meter diep), warmte-koudeopslag	64.8% (637)	29.6% (291)	5.6% (55)
Warmtepomp	26.7% (262)	45.7% (449)	27.7% (272)
Biomassaketel of pelletkachel	69.8% (686)	20.3% (200)	9.9% (97)
Opslag van duurzame energie (zoals batterijen en warmteopslag)	16.3% (160)	45.6% (448)	38.1% (375)

Totaal aantal reacties 983

Stelling: Duurzame energie op agrarische bedrijven kan een bijdrage leveren aan bijvoorbeeld duurzamer en meer natuurinclusief boeren en het verbeteren van het verdienmodel, zodat er meer financiële mogelijkheden zijn om bijvoorbeeld emissies van stikstof te reduceren.

Zeer oneens		5,3%	51
Oneens		10,2%	99
Neutraal		32,2%	311
Eens		40,7%	393
Zeer eens		11,6%	112
Totaal aantal reacties			966

Wilt u de komende vijf jaar investeren in energiebesparing?

Ja		71%	540
Nee		29%	221
Totaal aantal reacties			761

In welke mogelijkheid/mogelijkheden voor energiebesparing wilt u de komende vijf jaar investeren?

Isolatie/warmtebesparing gebouwen en/of kassen		36,6%	197
Elektriciteitsbesparing door zuinigere apparaten, verlichting en installaties		73,4%	295
Brandstofbesparing door zuinigere voertuigen		42,4%	228
Anders		11,9%	64
Totaal aantal reacties			538

Ziet u belemmeringen voor het toepassen van duurzame energie en/of energiebesparing?

Ja		65,4%	494
Nee		34,6%	261
Totaal aantal reacties			755

Welke belemmeringen ziet u voor het toepassen van duurzame energie en/of energiebesparing?

Ik heb te weinig kennis over dat onderwerp		14,3%	70
Ik heb er te weinig tijd voor		6,1%	30
Er zijn te weinig financieringsmogelijkheden (moeilijk om een lening te krijgen)		24,1%	118
De vergunningverlening gaat te traag		37,4%	183
Duurzame energie levert te weinig op		35,6%	174
De onzekerheden over de opbrengst zijn te groot		38,7%	189
Het overheidsbeleid is te onvoorspelbaar		71,2%	348
Ik heb zorgen over het volle elektriciteitsnet (netcongestie)		61,3%	300
Er is weerstand bij omwonenden		16%	78
Anders		13,1%	64
Totaal aantal reacties			489

Wat is er nodig om deze belemmeringen weg te nemen?

Betrouwbare, onafhankelijke informatie		34,8%	168
Iemand die het mij gemakkelijk maakt		12,8%	62
Leningen met minder rompslomp		16,4%	79
Snellere vergunningverlening		37,1%	179
Meer zekerheid over opbrengst		42,7%	206
Hulp bij het overleg met omwonenden		5,4%	29
De gemeente moet het inzetten van duurzame energie actiever stimuleren		26,9%	130
Het overheidsbeleid moet voor langere tijd stabiel zijn		67,9%	328
De subsidies moeten eenvoudiger zijn aan te vragen		31,1%	150
De subsidies moeten hoger zijn		21,9%	106
Gerichte en snellere uitbreiding van het elektriciteitsnet		51,1%	154
Anders		7,5%	36
Totaal aantal reacties			483

Merkt u in uw bedrijfsvoering de effecten van klimaatverandering?

Ja		52,2%	388
Nee		47,8%	355
Totaal aantal reacties			743

Welke effecten van klimaatverandering merkt u?

Het is vaker en langer te droog		85,5%	330
Het is vaker een periode te nat		55,7%	215
Schade door hagel en/of onweer		13,2%	51
Schade door hitte		46,4%	179
Anders		9,8%	38
Totaal aantal reacties			386

In hoeverre heeft u last van deze effecten?

Geen		3,1%	12
Een beetje		25,1%	97
Middelmatig		51,3%	198
Veel		18,1%	70
Zeer veel		2,3%	9
Totaal aantal reacties			386

Is de last die u heeft van de effecten van klimaatverandering voor u extra aanleiding om na te denken over aanvullende verdienmodellen, zoals het opwekken van duurzame energie op uw bedrijf?

Ja		39,8%	149
Nee		60,2%	225
Totaal aantal reacties			374

Heeft u kennis over de mogelijkheden van het combineren van zonnepanelen met akkerbouw, fruitteelt of het houden van vee?

Nooit van gehoord		22,4%	166
Ik weet er weinig van		40,4%	299
Ik weet er voldoende van		24,6%	182
Ik ben goed op de hoogte		10%	74
Ik ben zeer goed op de hoogte		2,6%	19
Totaal aantal reacties			740

Heeft u interesse in het combineren van zonnepanelen met akkerbouw, fruitteelt of het houden van vee op uw bedrijf?

Geen interesse		38,2%	282
Een beetje interesse		13,5%	100
Neutraal		18,3%	135
Interesse		15,3%	113
Veel interesse		3,4%	25
Ik ben al in gesprek		0,9%	7
Ik pas het al toe		10,4%	77
Totaal aantal reacties			739

Voor welke vormen van meervoudig ruimtegebruik ziet u de meeste kansen op uw bedrijf?

Zonne-energie in combinatie met natuurontwikkeling		14,5%	65
Zonne-energie in combinatie met fruitteelt		4,2%	19
Zonne-energie in combinatie met kleinvee (zoals schapen)		12%	54
Zonne-energie in combinatie met akkerbouw (zoals loonstrokenteelt)		7,6%	34
Zonne-energie in combinatie met windenergie en/of energieopslag		54,8%	264
Zonne-energie op of langs bestaande infrastructuur (zoals snel-/spoorwegen en dijken)		21,2%	95
Zonne-energie in combinatie met parkeerplekken en (snel)laden (solar carports)		23,6%	106
Andere vormen van meervoudig ruimtegebruik,		11,6%	52
Totaal aantal reacties			449

Wat is uw leeftijd?

Tot 25 jaar	<div style="width: 5%;"></div>	0,5%	5
26-35 jaar	<div style="width: 7%;"></div>	2,7%	25
36-45 jaar	<div style="width: 8%;"></div>	8%	75
46-55 jaar	<div style="width: 17,3%;"></div>	17,3%	161
56-65 jaar	<div style="width: 37,2%;"></div>	37,2%	347
Ouder dan 65 jaar	<div style="width: 34,3%;"></div>	34,3%	320
Totaal aantal reacties			933

In welke provincie woont u?

Drenthe	<div style="width: 5,5%;"></div>	5,5%	51
Flevoland	<div style="width: 5,1%;"></div>	5,1%	48
Friesland	<div style="width: 8,4%;"></div>	8,4%	78
Gelderland	<div style="width: 14,9%;"></div>	14,9%	139
Groningen	<div style="width: 5,7%;"></div>	5,7%	53
Limburg	<div style="width: 7,7%;"></div>	7,7%	72
Noord-Brabant	<div style="width: 16,1%;"></div>	16,1%	150
Noord-Holland	<div style="width: 7,7%;"></div>	7,7%	72
Overijssel	<div style="width: 10,6%;"></div>	10,6%	99
Utrecht	<div style="width: 3,8%;"></div>	3,8%	35
Zeeland	<div style="width: 6,2%;"></div>	6,2%	58
Zuid-Holland	<div style="width: 8,4%;"></div>	8,4%	78
Totaal aantal reacties			933

